05/09/2019

Δέκα χρόνια, Αρχαιολογικό Μουσείο Πέλλας

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Με 3.000 και πλέον εκθέματα, που μαρτυρούν την Ιστορία στη γενέτειρα του “μεγίστου των βασιλέων της Μακεδονίας” -του Μεγάλου Αλεξάνδρου- την Πέλλα, το αρχαιολογικό μουσείο της περιοχής -ένα απο τα νεώτερα της χώρας- υποδέχτηκε στα 10 χρόνια απο την ανέγερση και έναρξη της λειτουργίας του πάνω από μισό εκατομμύριο επισκέπτες.

Για τον αρχαιολόγο του μέλλοντος θα μπορούσε να είναι το ίδιο το μουσείο ένα ...εύρημα, καθώς “ αναδύεται” από το έδαφος (οι αρχιτέκτονες φρόντισαν να αναγερθεί αρχικά «βυθιζόμενο» και να λειτουργεί ως άλλος, στεγασμένος αρχαιολογικός χώρος σε μικρότερη κλίμακα, που δεν ανταγωνίζεται τον αρχαιολογικό χώρο, μιας και είναι ενταγμένο μέσα σε αυτόν). Και ο σύγχρονος επισκέπτης του, «ανεβαίνοντας» τους χώρους του, έχει από παντού πλήρη εποπτεία όλων των υπολοίπων χώρων. Σαν μια ...άλλη πόλη, ίδια με εκείνη, που σχεδόν 2.500 χρόνια πριν γέννησε και άνδρωσε τον Αλέξανδρο Γ’, τον Μέγα, των Μακεδόνων και της «οικουμένης».

Το Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πέλλας άνοιξε για πρώτη φορά τις πύλες του το 2009 και φέτος γιορτάζει τα 10 χρόνια λειτουργίας του.

Με αφορμή τη συμπλήρωση της δεκάχρονης πορείας του, η Εφορεία Αρχαιοτήτων Πέλλας και ο Σύνδεσμος Φίλων του Αρχαιολογικού Μουσείου Πέλλας διοργανώνουν -παρουσία της νέας υπουργού Πολιτισμού, Λίνας Μενδώνη- τον εορτασμό των 10 χρόνων λειτουργίας του, αύριο Παρασκευή, 6 Σεπτεμβρίου, ώρα 19:30, στο αίθριο του Μουσείου (θα προηγηθεί απο τις 17.30 ξενάγηση στους χώρους).

Η απόφαση για την ίδρυση του νέου Μουσείου της Πέλλας ελήφθη το 1996, οπότε και άρχισαν οι διαδικασίες εκπόνησης μελετών, εγκρίσεων, διαγωνισμών κ.ά. Ο θεμέλιος λίθος τέθηκε το 2006 και το έργο εντάχθηκε στο Γ΄ ΚΠΣ, με προϋπολογισμό 14 εκατ.ευρώ. Τα εγκαίνιά του ανακοινώθηκαν, ματαιώθηκαν, επανορίστηκαν για το καλοκαίρι του 2009 και στη συνέχεια για τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους... Μεσολάβησαν οι εκλογές της εποχής, τα εγκα΄.ινια αναβλήθηκαν και πάλι και η λειτουργία του άρχισε τελικά δίχως επίσημα εγκαίνια αλλά με ιδιαίτερο ενδιαφέρον απο τους Έλληνες και ξένους επισκέπτες.

Στα 10 χρόνια της λειτουργίας του και παρα τις " δύσκολες" συνθήκες πρόσβασης στον χώρο (ο αρχαιολογικός χώρος Πέλλας και το νέο μουσείο βρίσκονται στο 35ο χλμ Παλιάς εθνικής οδού Θεσσαλονίκης – Έδεσσας, στον οικισμό της Πέλλας. Η πρόσβαση γίνεται με λεωφορείο των ΚΤΕΛ από τη Θεσσαλονίκη ως τα Γιαννιτσά κι απο εκεί είτε με ΙΧ είτε με ..τα πόδια για δυο χιλιόμετρα), οι επισκέπτες ξεπερνούν το μισό εκατομμύριο (κυρίως σχολεία, ιδιώτες με ΙΧ απο τη Βόρειο Ελλάδα αλλα και μεγάλος αριθμός ξένων τουριστών).

" Το μουσείο αποτελεί εξαιρετικό δείγμα σύγχρονης αρχιτεκτονικής. Απομένει η ανάδειξη και απόδοση στο κοινό του μεγάλου Ανακτόρου της Πέλλας -της " Αίθουσας του θρόνου"- αλλά και η ολοκλήρωση του αρχαιολογικού πάρκου της περιοχής με τη σειρά των ευρημάτων, ώστε να αποτιμηθεί σωστά ο ρόλος της Πέλλας, που υπήρξε το πολιτικό και πολιτιστικό κέντρο του ελληνισμού" λέει στο ΑΠΕ ενόψει και του αυριανού εορτασμού παρουσία της υπουργού, η προϊσταμένη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πέλλας και διευθύντρια του Μουσείου, Μπετίνα Τσιγαρίδα.

Το νέο μουσείο βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του αρχαιολογικού χώρου δίπλα ακριβώς από τον σύγχρονο οικισμό. Η έκθεση στο μουσείο αναπτύσσεται σε χώρο 2.500 τ.μ., σε πέντε θεματικές ενότητες (καθημερινή ζωή, δημόσια ζωή, θρησκεία-λατρείες, νεκροταφεία και ανάκτορο – Μέγας Αλέξανδρος).

Τα 3.000 εκθέματα καλύπτουν την περίοδο από την εποχή του Χαλκού (3η χιλιετία π.Χ.) μέχρι και το 90 π.Χ., τη λεγόμενη ύστερη ελληνιστική εποχή (η Πέλλα κατοικείται από την 3η π.Χ. χιλιετία., ιδρύθηκε από τον Αρχέλαο Α΄, 413-399 π.Χ., και σύμφωνα με τον Ξενοφώντα ήταν η μεγαλύτερη της Μακεδονίας. Οι πρώτες ανασκαφές στην περιοχή έγιναν το 1957).

Τους επισκέπτες του νέου μουσείου της Πέλλας, της γενέθλιας πόλης του

«μεγίστου των βασιλέων της Μακεδονίας», υποδέχεται ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος (μια μαρμάρινη προτομή του, ύψους 35 εκατοστών κι ένα μικρό αγαλματίδιο της ίδιας εποχής, που τον απεικονίζει με χαρακτηριστικά του θεού Πάνα).

Από τα σημαντικότερα ευρήματα των πολυετών αρχαιολογικών ανασκαφών στην περιοχή, που κοσμούν το μουσείο και καταδεικνύουν στοιχεία της πολυκύμαντης ιστορίας της περιοχής, ενδεικτικά είναι:

-Η αποκατεστημένη χρωματική διακόσμηση του βόρειου τοίχου αίθουσας συμποσίου, της λεγόμενης "Κατοικίας των Κονιαμάτων", ύψους 5 μέτρων που δεσπόζει στο βόρειο τμήμα της θεματικής ενότητας για την καθημερινή ζωή. Πρόκειται για μοναδικό δείγμα συνολικά αποκατεστημένης όψης τοίχου στον ελληνικό χώρο και βεβαιώνει ότι η μορφή αυτής της τρισδιάστατης αρχιτεκτονικής απόδοσης με χρωματιστά κονιάματα που διαπιστώθηκε σε σπίτια της Πομπηίας (από εκεί προέκυψε ο όρος πομπηιανό στυλ) ήταν διαδεδομένη στην Πέλλα από τον 3ο αιώνα π.Χ.

-Τα εξαιρετικής τέχνης ψηφιδωτά δάπεδα (των οικιών του Διονύσου και της Ελένης), πολύχρωμες διακοσμήσεις τοίχων, συμποσιακές κλίνες, ευρήματα που καταδεικνύουν στοιχεία για την ένδυση, τον καλλωπισμό, τις ασχολίες, τις λατρευτικές τελετές στα οικιακά ιερά, την άθληση, την εκπαίδευση, τη διασκέδαση.

-Αγαλματίδια και πήλινα ειδώλια της Αφροδίτης, η οποία στην Πέλλα λατρευόταν ως προστάτις των νεκρών, καθώς και από το Θεσμοφόριο, αναθηματικά ειδώλια, μαρμάρινα αγαλμάτια, επιγραφές, αγγεία, προϊόντα μεταλλοτεχνίας ενω " εντυπωσιακή" είναι η ταφή ενός μικρού παιδιού μέσα σε πήλινο πίθο (εγχυτρισμός) που χρονολογείται από την Εποχή του Χαλκού.

-Ο κατάδεσμος με το πρώτο μαρτυρημένο «μακεδονικό κείμενο» (σε γλώσσα δωρική-ελληνική), η κατάρα εννέα στίχων που βρέθηκε εγχάρακτη σε μολύβδινο έλασμα (κατάδεσμος) τυλιγμένο στο δεξί χέρι νεκρής, κατά την αποκάλυψη τάφου του 4ου αιώνα από την περιοχή της αγοράς στην αρχαία Πέλλα. Το εύρημα εντοπίστηκε το 1986. (" Θετίμας και Διονυσοφώντος το τέλος και τον γάμον καταγράφω και ταν αλλάν πασάν γυναικών και χηράν και παρθένων", ήτοι "Της Θετίμας και του Διονυσοφώντα τον επίσημο γάμο τον δένω με μάγια γραμμένα και όλων των άλλων γυναικών τον γάμο όσες είναι χήρες ή παρθένοι, ιδιαίτερα ομως της Θετίμας. Κι αποθέτω τα μάγια στον Μάκρωνα και στους δαίμονες. Και αν ποτέ εγώ ξεθάψω και ξετυλίξω και διαβάσω τούτα τα λόγια, τότε να παντρευτεί ο Διονυσοφών και όχι πριν. Γιατί δε θέλω να πάρει άλλη γυναίκα απο εμένα, αλλά εγώ να γεράσω μαζί με τον Διονυσοφώντα και καμία άλλη…») .

– «Ξάνθος Δημητρίου και Αμαδίκης υιός» επιγράφεται η επιτύμβια στήλη του νεαρού με το παιγνίδι και το σκύλο (ανάγεται στα τέλη του 5ου αιώνα και είναι

ένα από τα πρωιμότερα μέχρι σήμερα γλυπτά της Πέλλας των αρχών του 4ου π.Χ αιώνα). Το όνομα του νεκρού φέρει εκτός απο το ..πατρώνυμο και το μητρώνυμο, καταδεικνύοντας πως …στη Μακεδονία της εποχής (έναν αιώνα πριν τον Μεγα Αλέξανδρο), το …οικογενειακό δίκαιο προέβλεπε – αν όχι «γυναικοκρατία»- αλλά σίγουρα μια ισονομία που θα «ζήλευαν» πολλές – ακόμα και σύγχρονες κοινωνίες.
– «Η Αφροδίτη αποσανδαλίζουσα» επιγράφεται το αγαλματίδιο (βρέθηκε σε τάφο της Πέλλας του 4ου αιώνα π.Χ). Αγαλματίδια της θεάς Αφροδίτης βρέθηκαν δεκάδες σε τάφους γυναικών και ανδρών όλων των εποχών στην Πέλλα . Στην ίδια περιοχή βρέθηκαν (τα πρωτότυπα τους εκτίθενται στο μουσείο) τα αγαλματίδια του έρωτα (του 4ου π.Χ αιώνα) και του συμπλέγματος του έρωτα και της ψυχής (του 1ου π.Χ αιώνα) τα οποία αναπαράχθηκαν από τα εργαστήρια του ΤΑΠ (Ταμείο αρχαιολογικών πόρων), διατίθενται στα πωλητήρια όλων σχεδόν των μουσείων της χώρας και θεωρούνται από τα πλέον «ευπώλητα».
-Από φέτος θα διατίθεται στο πωλητήριο του αρχαιολογικού Μουσείου της Πέλλας (άρχισε να λειτουργεί για το κοινό απο τον περασμένο Μάιο) κι ενα ακόμη " ιδιαίτερο" αντίγραφό του μοναδικού για αρχαία επιγραφή , ευρήματος της " Στήλης του Χοίρου» (ο …χοίρος ήταν απ τα πρώτα θύματα τροχαίου στην …Εγνατία οδό της εποχής. Η επιτύμβια στήλη (εντοπίστηκε στα 1968 στη διάρκεια αρχαιολογικής ανασκαφής, ενσωματωμένη στα υστερορωμαϊκά τείχη της Έδεσσας) απεικονίζει μία τετράτροχη άμαξα με τέσσερα μουλάρια κι ενα γουρουνάκι κάτω από την άμαξα. Στην στήλη υπάρχουν και οι εξής στίχοι: «χοῖρος ὁ πᾶσι φίλος, τετράπους νέος, ἐνθάδε κεῖμαι Δαλματίης δάπεδον προλιπὼν δῶρον προσενεχθείς καὶ Δυρράχιν δὲ ἐπάτησα Ἀπολλωνίαν τε ποθήσας καὶ πᾶσαν γαίην διέβην ποσὶ μοῦνος ἄλιπτος νῦν δὲ τροχοῖο βίῃ τὸ φάος προλέλοιπα Ἠμαθίην δὲ ποθῶν κατιδεῖν φαλλοῖο δὲ ἅρμα ἐνθάδε νῦν κεῖμαι τῷ θανάτῳ μηκέτ' ὀφειλόμενος», ήτοι «Ο χοίρος, ο φίλος όλων, ο τετράποδος νέος, ενδάθε κείμαι, έχοντας αφήσει τα χώματα της Δαλματίας όπου είχα δοθεί ως δώρο. Πόθησα καὶ πάτησα το Δυρράχιο και την Απολλωνία μόνος μου, χωρὶς να μείνω πίσω, διάβηκα όλη τη γη με τα πόδια. Τώρα όμως απὸ τροχαίο έχασα το φως της ημέρας, πάνω στη στιγμὴ που ποθούσα να δω την Ημαθία…».

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ